

DOCUMENTA HISTORICA 15.
A JATE Történész Diákkör kiadványa

AZ 1594--ES BIRODALMI GYŰLÉS HATÁROZATAI
A MAGYAR HÁBORÚT ILLETŐEN

Fordította és sajtó alá rendezte:
WÖLFINGER ILDIKÓ

Szeged
1994

DOCUMENTA HISTORICA 15.
A JATE Történész Diákkör kiadványa

**AZ 1594-ES BIRODALMI GYŰLÉS HATÁROZATAI
A MAGYAR HÁBORÚT ILLETŐEN**

Fordította és sajtó alá rendezte:
WÖLFINGER ILDIKÓ

Szeged
1994

ISSN 1589-0921

A dokumentumok forrásai:

I. F. Dominicus Häberlin: Neueste Teutsche Reichsgeschichte, vom Anfange des Schmalkaldischen Krieges bis auf unsere Zeiten. 18. Band. Halle, 1785.

II. Neue und vollständige Sammlung der Reichsabschiede von dem Jahr 1552 bis 1654 inclusive. Osnabrück, 1967 (Neudruck der Ausgabe 1747.) pp. 418–423.

Lektorálta
TÓTH SÁNDOR

Sorozatszerkesztő
PÁNDI LAJOS

© JATE Történész Diákkör, 1994
Wölfinger Ildikó, 1994

HU – ISSN 1216-0954

A TÖRÖK SEGÉLY ÜGYE A BIRODALMI GYŰLÉSEKEN

A 16. században Európa országait rettegésben tartották a török támadások. E században hatalmasodott el a félelem a német birodalomban is, különösen a magyar sereg 1526-os mohácsi veresége után.

A német birodalmi gyűléseken csak heves viták után sikerült elérni azt, hogy a török által leginkább veszélyeztetett és 1541-től kezdődően részben meg is szállt Magyarországot némi segéllyel támogassák. A német-római birodalom császáranak nem volt kedvező a helyzete a birodalom rendjeivel szemben, amelyek három hierarchikus kuriát alkottak. A legfelső kuria a választófejedelemekből tevődött össze, a második kuria egyrészt világi és egyházi hercegekből, másrészt főpapokból, grófokból és nemesekből állt, a harmadik kuria pedig a városokat foglalta magába.

A 16. században a császárt még mindig megillette a középkori birodalmi alkotmány alapján az a jog, hogy a birodalmi gyűlések helyét és idejét kitzúzza. Ez a jog azáltal vált korlátozottá, hogy a birodalmi gyűlés összehívásához a választófejedelemek hozzájárulása volt szükséges.

A 16. század második felétől a Habsburg császár Magyarország királya is volt. V. Károly lemondása után ugyanis I. Ferdinánd német-római királyt (1530-tól), valamint Magyarország és Csehország királyát (1526-tól) választották császárrá. Ettől kezdve a Habsburg-ház osztrák házában „öröklődött” ez a méltóság egy rövid megszakítással egészen 1806-ig, a cím megszűnéséig. Magyarország állami önállósága, a birodalmi szövetségen kívüli státusa volt a fő oka annak, hogy a császár a török elleni birodalmi segílyt illetően csak az ún. önként vállalt segílyre számíthatott. Ez nem azt jelenti, hogy a császár ne próbálkozott volna azzal, hogy ezt a rendekre kötelezettségként rója ki. A katolikus rendek ugyan hajlottak volna erre, de a protestáns rendek továbbra is az önkéntesség elvét hangsúlyozták és a segíly megszavazásának feltételéül mindenkor sérelmeik orvoslását kötötték ki.

A 15 éves háború (1593-1606) jelentette azt az időszakot, amikor igazán veszélyben érezték a birodalmat a német rendek. A protestáns

„párt” nagyobb részét sem érdekelte már oly mértékben sérelmeik orvoslása, inkább a töröktől való félelem foglalkoztatta őket is. E rettenetes elősegítette a császár és a katolikus rendek sikerét a töröksegély megszavazásánál.

Mit is jelentett ez a töröksegély vagy birodalmi segély? Mit rejt magában az a kifejezés, amely a szakirodalomban „Türkenhilfe” formában szerepel? A 16. században a „Hilfe” szó nemcsak a „támogatás”, a „segítség” jelentést hordozta magában, hanem ezen kívül a segítségnyújtásra szükséges pénzösszeg megjelölésére is szolgált. A „Türkenhilfe” ez utóbbi alapján a török ellen kiállítandó haderő, illetve annak finanszírozására szolgáló hadiadó mértékét jelentette. A töröksegélynek két formáját különböztetjük meg: az ún. gyors segélynél (eilende Hilfe) a segítség gyors rendelkezésre bocsátása volt jellemző, míg az ún. állandó segély (beharliche Hilfe) nagyobb mértékű és hosszabb idő alatt felhasználható segítséget biztosított.

A közölt dokumentumok az 1594-es regensburgi birodalmi gyűlés vonatkozó határozatai. E birodalmi gyűlés az addigi legnagyobb segítséget szavazta meg, 80 római hónapot. A római hónap (Römermonat) fogalma V. Károly nevéhez fűződik, aki 1519-ben egyezményt kötött a választófeljedelmekkel. Ebben arra kötelezte magát, hogy mindent megtesz annak érdekében, hogy a császári koronát Rómában vegye át, illetve a birodalomtól elvett hercegségeket és uradalmakat vissza fogja szerezni. V. Károly véleménye szerint a rendek kötelessége a császár támogatása e feladatok teljesítésében, ezért az 1521-es wormszi birodalmi gyűlésen kérte legalább 20000 gyalogos és 4000 lovaskatona egy évre való megszavazását. A római hónap ekkor a fenti létszámú „kiséret” egyhavi eltartásához szükséges pénzt, azaz 128000 guldent jelentett. A 16. század végén egy római hónap értéke már csak 60000 gulden volt. Az 1594-ben megszavazott 80 római hónapból (azaz 4800000 Ft) 20 római hónapot gyors segélyként, 60 római hónapot pedig állandó segélyként szavaztak meg a rendek. Mindez igen jelentős segítséget jelentett a török elleni küzdelemben, még ha a megszavazott összegeket nem is mindig rendeltetésszerűen a háborúra fordították, s körülményesen, nehézkesen jutott el a hadszíntéren harcoló csapatokhoz.

I.

Költségvetése annak a 60000 lovas katonából és gyalogosból álló német és magyar hadseregnek, amely a közelgő nyílt háborúban és a határokon túli hadjáratban hamarosan szükségeltetik.¹

Először is szükség van 12000 teljesen felfegyverzett német lovas katonára – a jelenlegi eltartás alapján a katonák ellátásához 170000 guldenre van szükség, ha ehhez még 12000 lovat számolunk, akkor havonta összesen kettőszáznégyezer guldenre van szükség. 204000

Aztán szükség van 5000 német lovasíjászra, amelyek ellátása lóval együtt havi hetvenezer guldent tesz ki. 70000

Legalább szükség van 6 ezred német gyalogosra (egy ezred tíz osztágból áll, minden osztág 400 katonából)², mindegyik ezred havonta 30000 guldenbe kerül, így a 6 ezred havonta száznyolcvanezer guldenbe. 180000

Továbbá 12000 magyar lóra, minden ló havonta 5 guldenbe kerül, ha még hozzászámoljuk az élelmezési költségeket, akkor minden ezer ló hatezer-egyszáz guldenbe kerül és így a 12000 ló havonta hetvenháromezer-kettőszáz guldenbe. 73200

Szükség van még 7000 magyar csatlósra, havonta 2 tallér zsolddal, valamint élelmezési költségek, ruhaköltségek összesen havonta . . 20620

Az összes költség a 60000 lovas katonából és gyalogosból álló hadseregnek havonta 547820
6 hónapra 3286920
Egész évre 6573840

Azonban a főtábornok, a hadnagyok és a további katonai vezetők eltartása, valamint lőszer, tüzérség, élelmiszer és a háborúhoz szükséges további anyagszükséglet havi minimum százezer guldent igényel.

¹ A császár a birodalmi gyűlés megnyitása előtt egy indítvánnyal fordult a rendekhez, amelyben olyan nagyságú segítségre kérte a rendeket, amely alapján egy 60000 fős hadsereg egy évig eltartható.

² Tehát összesen 24000 gyalogos.

E költséget a katonaság költségeihez számolva havonta

.....	6663840 guldenre van szükség.
6 hónapra	40043040 guldenre van szükség.
Egész évre	80086080 guldenre van szükség.

Megjegyzés: Ami a lőszert és a tüzérséget illeti, csak a legminimálisabban szükséges mennyiséget számolták. Előfordulhat, hogy a háború folyamán többre lesz szükség.

II.

A Császári Őfensége és a rendek által az 1594-es regensburgi birodalmi gyűlésen hozott határozat.¹

Összegzés

II. Rudolf, akit Isten kegyelméből német-római császárrá választottak², aki mindenkor a Birodalom védelmezőjének számított, aki a Német-Római Szent Birodalomban és a szomszédos országokban békét és nyugalmat felépíteni, elterjesztetni szándékozott. Ez volt a célja akkor is, amikor a most uralkodó III. Murádnál³ 1591-ben a Konstantinápolyban tartózkodó képviselőjén⁴ keresztül ismét egy 8 éves fegyverszünetért folyamodott, amelyet a török jóváhagyott, elfogadott és erről egy

¹ A birodalmi határozat azon részét közöljük, amely a török elleni birodalmi segéllyel foglalkozik.

² II. (Habsburg) Rudolf német-római császár (1576-1612). I. Rudolf néven magyar király is (1576-1608).

³ III. Murád (1574-1595) török szultán.

⁴ Az állandó portai követre (orator) vonatkozik. 1591-ben a császár követe Berthold Pezzen volt.

békelevelet készített, amelyben a megkötött fegyverszünet sérthetetlen-
ségét ígérték meg.⁵

1. §. Minden ígélet ellen a kereszténység ősellensége szégyenletes és
barbár módon megtörté a békeállapotot, amikor nemcsak a Magyar
Királyságot, hanem a szomszédos keresztény országokat is betörésekkel
és hadjáratokkal megtámadta. Különösen a vérszomjas boszniai basa,
Hasszán foglalt el jelentős határmenti településeket, e harc csúcspontja-
ként került sor Sziszek ostromára.⁶

2. §. Közben azonban a Mindenható erős segítségével gyorsan
felállított katonaság majdnem fejtét vette Hasszán basának,⁷ a zsarnok
török hamarosan kinyilvánította békegyűlölő szándékát és nyílt háborút
hirdetett meg ellenünk és a Magyar Korona ellen. Annak ellenére, hogy
a törököt emlékeztettük a megkötött fegyverszünetre és a kötelezett-
ségeire, rögtön Magyarországra indult Szinán basa nagyvezér a begler-
béggel és a többi basával és béggel.⁸ Tűzzel és vassal a lakosságot
meghódolásra és adófizetésre kötelezték és két határmenti helységet,
Veszprémet és Palotát a török erőszak akaratanak vetették alá.⁹ Szinán
nagyvezér minden emberi jogot figyelmen kívül hagyva, az eddigi török
háború során még soha elő nem forduló módon először saját házába
záratta a Konstantinápolyban tartózkodó császári követet, Friedrich von

⁵ E fegyverszünetért folyamodás az 1568-as drinápolyi béke soros, harmadik
meghosszabbítását jelentette.

⁶ E cikkeiy Hasszán boszniai pasa 1591-93 közötti rendszeres, évenként
megismétlődő horvátországi portyáira utal. Sziszek idézett ostroma 1593 júniusában volt.

⁷ Hasszán pasa 1593 június 22-én a sziszeki csatában súlyos vereséget szenvedett
a vár felmentésére érkező császári-királyi csapatoktól. A csatában a boszniai pasa több
ezer emberével együtt életét veszítette.

⁸ III. Murád szultán Szinán pasa nagyvezírt nevezte ki fővezérré (szerdár) és
megbízta a hadjárat vezetésével. Szinán 1593 július végén indult el Isztambulból
seregével. Csatlakozott hozzá a későbbiekben a Sziszeket elfoglaló Szinánpasazáde
Mehmed ruméliai beglerbég, a magyarországi hadszíntéren pedig más pasák is.

⁹ A Szinán vezette török főszereg először Veszprémet ostromolta (1593. október
1-5), amelynek elfoglalása után Palota várát kényszerítette megadásra (1593. október
9-10).

Kreckwitzet, majd az egész kereszténységet, meggyalázva embereivel együtt vasraverterte, majd toronyba zárták, ahol sokáig fogságban maradt, mígnem elbúcsúzott az élettől.¹⁰ Egy ilyen gonosz és tisztességtelen békeszegés következtében sürgősen jelentős számú gyalogost és lovas állítottunk ki a védelem és az ellenállás érdekében, akik a Mindenható kegyelméből és segítségével megfizették a boszniai basával a békeszegést. Seregével együtt a Sziszeknél levő Kulpa folyóba zuhant.¹¹ A budai basát pedig sokezer emberével Fehérvár közelében lekaszabolták, valamint jelentős erődítményeket és városokat foglaltak el és hódítottak meg.¹²

3. §. Azonban e – a Mindenható által támogatott – győzelmek nem elegendőek egy ilyen hatalmas és vérszomjas ellenség ellen, hanem tartós folytatás és ellenállás szükségeltetik. Mivel minden órában várható, hogy a török az elszenvedett károkat megbosszulja és a támadásokat szüntelenül folytatni fogja, a birodalom választófejedelmeinek beleegyezésével ezen említett okok és más fontos problémák (birodalmi béke, németalföldi háborús lázadás¹³, igazságszolgáltatás, pénzrendszer, birodalmi jegyzék kiegészítése és módosítása) miatt birodalmi gyűlést hívtunk össze azzal

¹⁰ 1593 tavaszán Szinán pasa először körülvette a Habsburg uralkodó követ-ségének házát, majd a sziszeki vereség után a követségi személyzetet a fennálló diplomáciai szabályok és a drinápolyi béke vonatkozó cikkelyének felrugasztásával fogságba vetette. Friedrich von Kreckwitz császári követet Szinán magával vitte, s később 1593 novemberében elhalálozott Belgrádban. A Héttoronyban fogságban sínylődő követségi személyzet csak 1596-ban szabadult ki az angol követ közbenjárására.

¹¹ Vö. 7. jegyzet.

¹² Szokolluzáde Haszán budai pasát 1593. november 3-án győzte le Pákozdnál (Székesfehérvár mellett) Hardegg győri főkapitány serege. A forrás annyiban téved, hogy Haszán pasa csak megsebesült a csatában. 1593 novemberében és december elején a felvidéki hadjáratban Christoph von Teuffenbach kassai főkapitány és Pálffy Miklós bányavidéki főkapitány csapatai bevették Füleket és még jónéhány kisebb vár kerültek kezükre.

¹³ Az 1566–1609 között zajló németalföldi szabadságharcra utal, amely Habsburg szempontról lázadásnak számított.

a figyelmeztetéssel, hogy milyen fontos a török erőszaknak leginkább kitett Magyar Királyság (mint a birodalom védőbástyája¹⁴) védelme.

4. §. Ezért aztán – mivel nekünk és királyságainknak és örökös tartományainknak egy ilyen állandó teher túl nehéz és megfizethetetlen lenne – minket, a jelenlevő választófejedelmeket, hercegeket és rendeket arra kérte a császár proposíciójában, hogy e terhek elhárításához jelentős mértékű segítségünket nyújtsuk.

5. §. Erre a választófejedelmek, fejedelmek és rendek együtt a jelenlevő tanácsosokkal, követekkel és küldöttekkel összeültek és a felsorolt pontokat gondosan megtárgyalták.

6. §. A jelenlevő választófejedelmek, fejedelmek és rendek, valamint tanácsosok, követek és küldöttek szívükön viselték a kereszténység és a közös háza legnagyobb veszélyét és a leginkább veszélyeztetett vidékek panaszainak figyelembevételével a török veszély elhárítására egy önkéntes és részvételtjes segítség megszavazása mellett döntöttek. A birodalmi segély nagyságát 80 római hónapban határozták meg (20 római hónap gyors segély és 60 római hónap állandó segély), amelyet a forgalomban lévő pénzérmével a szokásos letéthyelyekre kell befizetni. (Frankfurt, Nürnberg, Regensburg, Augsburg vagy Lipcse) A gyors segélyként megszavazott 20 római hónapból 10 római hónapot még 1594. december 25-ig,¹⁵ a másik 10 római hónapot 1595. június 24-ig¹⁶ kell beszolgáltatni. A maradék 60 római hónapot pedig az említett két időpontban a rákövetkező 5 esztendőben, mindaddig egyenlően elosztva, amíg ezt a megszavazott összeg engedi: 1595. december 25-én 6 hónap, majd 1596. június 24-én 6 hónap; és így sorban, tehát a megszavazott összeg teljes kifizetéséig.¹⁷

¹⁴ A kereszténység védőbástyája gondolat sajátos, német birodalmi szemszögből történt átfogalmazása.

¹⁵ Nativitas Christi = Jézus születése, azaz december 25.

¹⁶ Nativitas Johannis Baptistae = Keresztelő Szent János születése, azaz június 24.

¹⁷ W. Schulze: Reich und Türkengefahr im späten 16. Jahrhundert (München, 1978. p. 224.) c. munkájában megad egy táblázatot, amely az összeg teljes kifizetésének menetét mutatja.

7. §. Számos jelentős külföldi uralkodó állandó segélyét sem akarjuk elhalasztani, segítségük számunkra halaszthatatlan lenne.

8. §. Ugyanúgy a szabad lovagi rendektől, amelyek nem tartoznak bele a birodalom kötelékébe, valamint a Hanza-városoktól is hasonló hozzájárulást kérünk.

9. §. Mindezek mellett a Német-Római Szent Birodalom és maga a császár is hatalmának bevetésével és erőszakkal is hajlandó a kereszténység megvédelmezésére és fenntartására a zsarnok török ellen.

10. §. Miután a kereszténység megvígasztalására és segélyezésére, valamint a túlerőben lévő ellenség elhárítására önkéntes segélyt szavaztunk meg, a törvények és szokások alapján minden előkelőségnek jogában áll, hogy a számára kivetett részt alattvalóitól adóban szedje be.

11. §. És az alattvalókat e megszavazott segélyről értesítve az előkelőknek tekintettel kell lenni az elszegényedett és kimerült alattvalókra, és amennyire a körülmények engedik és lehetséges a hozzájárulások csökkentését kell engedélyezni.

12. §. Eszerint az alattvalók kötelesek voltak az előkelők előzetes kérésére a rájuk kivetett adót beszolgáltatni és megfizetni. És hogy senki ne tagadhassa meg e segélyből való részesedését, hanem feltétlenül és haladéktalanul az előkelők egyikének befizessék, megegyeztünk a választófejedelmekkel, fejedelmekkel, rendekkel, valamint a jelenlévő tanácsosokkal, a követekkel és küldöttikkel: azok az engedetlen alattvalók, akik adójukat a meghatározott időponban és letéthyelyre nem szolgáltatnák be, adójuk kétszeresével lesznek adósaik feljebbvalóknak.

16. §. Minden határidő lefutása után 3-4 héten belül minden egyes letéthyelynek egy jegyzéket kell készítenie a császári kincstár számára arról, hogy melyik rend mennyi pénzt fizetett be náluk, illetve a mulasztók listáját is be kell szolgáltatni (...)

18. §. Mindemellett elrendeljük azt is, hogy a német birodalomban mindenütt, városokban és vidéken egyaránt, a templomok elé egy faragott ládat helyezzenek. A nép felebaráti szeretetből a plébánosok és a prédikátorok buzdítására helyezze el segítségét és könyöradományát a sebesültek, a betegek és a kórházak jobb ellátására. A városok és a falvak

előjárósága köteles 3 havonta a felállított ládákat kiüríteni és a befolyt összeget az előírt letéthyelyre kell szállítani.

19. §. Megelégedéssel vesszük tudomásul, hogy a fejedelmi, grófi és más ifjak saját költségeikre az ősellenség ellen akarnak harcolni, hogy ezzel is a szeretett haza hírnevéhez és dicsőségéhez járuljanak hozzá.

20. §. Szívesen vennénk, hogy ha a rendek, a császári propozíció alapján a segítség felhasználásánál saját embereiket rendelnék ki. A rendeknek eközben meg kell bízniuk bennünk és arra kell gondolniuk, hogy mi e segítséget kegyelmesen megköszönjük és megígérjük, hogy az általuk megszavazott segítséget a kereszténység védelmére és semmi más célra nem használjuk fel.

21. § Mivel a Mindenható kétség nélkül sokoldalú bűnös kihágásaink miatt ezt a szörnyű és hatalmas ellenséget hagyja előretörni¹⁸, úgy rendelkezünk, hogy minden előkelő saját területén parancsolja meg a plébánosoknak és a prédikátoroknak, hogy minden nap minden városban és faluban szólaljanak meg a harangok. Közben az alattvalók bűnös életük javítására és bűnbánatból a Mindenhatóhoz imádkozzanak, kérve segítségét az ellenség leküzdésében.¹⁹ (...)

23. § Miután a három ausztriai tartomány (Stájerország, Karintia, Krajna) küldöttei révén írásban és szóban is a birodalmi gyűlés választófejedelmei, fejedelmei, rendjei és tanácsosai elé terjesztette a szörnyű török erőszak felettük lebegő veszélyét, a keresztény felebaráti szeretet arra ösztönzött bennünket, hogy e tartományokat a Német – Római Szent Birodalom védelmébe és oltalmába vesszük és elrendeljük, hogy a megszavazott birodalmi adóból alkalom és lehetőség szerint részesüljenek.

¹⁸ Ez a reformáció alap gondolatát tükrözi, ugyanis Luther szerint a török veszedelem Isten büntetése, amellyel bűneikért sújtja a keresztényeket. Éppen ezért az ellene való harcot Isten ellen való lázadásnak tekintette, legalábbis kezdetben.

¹⁹ II. Miksa (1564 – 1576) német – római császár (magyar királyként I. Miksa) az 1566 – os augsburgi birodalmi gyűlésen elrendelte, hogy minden nap déli harangszókor gyűljenek össze az emberek és imádkozzanak Isten segítségéért a török elleni küzdelemben.

24. §. Az előbb említett tartományok legkegyelmesebb kérésére még egyszer megerősítjük, hogy ők a megszavazott segítség felhasználásában és elosztásában részesek legyenek.

Készült a HÖK támogatásával.

A szövegszerkesztést a JATEPRINT,
a Bölcsészettudományi Kar Kiadványszerkesztősege végezte
WordPerfect 5.1 szövegszerkesztő programmal.

Készítette a JATEPress
6722 Szeged, Petőfi Sándor sugárút 30—34.
Felelős kiadó: Pándi Lajos
Felelős vezető: Szőnyi Etelka
Méret: B/5, példányszám: 300, munkaszám: 135/94.

A Documenta Historica eddig megjelent számai:

1992

1. AZ 1887-ES FÖLDKÖZI-TENGERI EGYEZMÉNYEK. Fordította és sajtó alá rendezte: Nyemcsok Attila.
2. A TILSITI BÉKE (1807. július 7.) Fordította és sajtó alá rendezte: Szász Erzsébet
3. Talleyrand, Charles-Maurice: ÉRTEKEZÉS ANNAK ELŐNYEIRŐL, HOGY A JELEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ÚJ GYARMATOKAT SZEREZZÜNK. Fordította és sajtó alá rendezte: Szász Géza.
4. A SCHÖNBRUNNI BÉKE (1809. október 14.) Sajtó alá rendezte: Szász Erzsébet.
5. Edvard Beneš: ZÚZZÁTOK SZÉT AUSZTRIA-MAGYARORSZÁGOT (A cseh-szlovákok áldozatának történelmi bemutatása). A szöveget kiadásra előkészítette: Gulyás László.
6. KORAI ANGOLSZÁSZ TÖRVÉNYEK I. A KENTI TÖRVÉNYEK. Fordította és sajtó alá rendezte: Szántó Richárd.
7. AZ 1939-40-ES FINN-SZOVJET HÁBORÚ DOKUMENTUMAI. Fordította és sajtó alá rendezte: Engi Imre.
8. DOKUMENTUMOK AZ OROSZ-SZOVJET TÖREKVÉSEKRŐL A BOSZPORUSZÉS A DARDANELLÁK MEGSZERZÉSÉRE (KONSTANTINÁPOLY-EGYEZMÉNY, 1915; NÉMET-OROSZ TÁRGYALÁSOK, 1940). Fordította és sajtó alá rendezte: Boros Tamás.

1993

9. A BIRODALOM ÉS ÉSZTORSZÁG. A SZOVJET-ÉSZT SZERZŐDÉSEK MEGSZÜLETÉSÉNEK DOKUMENTUMAI (1939 SZEPTEMBER). Fordította és sajtó alá rendezte Vandlik Krisztina.
10. EDWARD BALLIOL SKÓCIAI HADJÁRATA. RÉSZLETEK A LANERCOSTI KRÓNIKÁBÓL ÉS A BRIDLINGTONKANONOK GESTÁJÁBÓL. Fordította és sajtó alá rendezte: Kiss Andrea.
11. AZ 1943 DECEMBERI BENEŠ-SZTÁLIN-MOLOTOV MEGFBESZÉLÉSEK DOKUMENTUMAI. Fordította és sajtó alá rendezte: Gulyás László.
12. BÉKESZERZŐDÉS NAGY-BRITANNIA ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KÖZÖTT (1783. SZEPTEMBER 3.). Fordította és sajtó alá rendezte: Kökény Andrea.
13. ÚJ BÉCSI TUDÓSÍTÁSOK A KIVÁLÓ SCHWARZENBERG GRÓFNAK A TATAI, VESZPRÉMI ÉS PALOTAI ERŐDÖK ÉS MÁS HELYEK ELFOGLALÁSÁRÓL, A SZIGETI ERŐD ÖSSZEOMLÁSÁRÓL ÉS A TÖRÖKORSZÁGBAN NAPRÓL-NAPRA ERŐSÖDŐ HANYATLÁSRÓL (1599). Fordította és sajtó alá rendezte: Lévai Judit.
14. 1789 FRANCIAORSZÁGA A PANASZOK TÜKRÉBEN. Fordította és sajtó alá rendezte: Gyuricza Róbert.

1994

15. AZ 1594-ES BIRODALMI GYŰLÉS HATÁROZATAI A MAGYAR HÁBORÚT ILLETTŐEN. Fordította és sajtó alá rendezte: Wölflinger Ildikó.

A megjelent számok darabonként átlagosan 100 forintért (plusz postaköltség) a következő címen rendelhetők meg:

Pándi Lajos, JATE ÚJ- és Legújabbkori Egyetemes Történeti Tanszék, 6722 Szeged, Egyetem u. 2.